

דברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ דברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע
בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכיו"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com
או בטל'
0527129867

ראש השנה - עשי"ת - פרשת האזינו - יום הכיפורים

לנצל את ימי אלול ועשי"ת

הגמ' בראש השנה (דף י"ח ע"א) דורשת את הפסוק 'דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. והקשה הגאון רבי לייב איגר זצ"ל שהרי בפסוק בתהילים (קמ"ה) כתוב "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת", ומבואר שתמיד ה' קרוב למי שקורא לו באמת.

וביאר, שהן אמנם כל ימות השנה ה' קרוב, אלא שאז יש תנאי שזה יהיה 'לכל אשר יקראוהו באמת', אך בעשרת ימי תשובה, עצם הזמן הוא זמן של קירבת ה', וגם מי שלא נמצא בדרכה זו של 'באמת', הוא קרוב אל ה'. מעשה מבהיל התרחש לפני כמה שנים כאן בארץ ישראל, שהיה בחור שחלה במחלה קשה בעיניים, ולאחר התייעצות עם ידידי הרב אלימלך פירר שיחי' הוחלט לקבוע תור אצל רופא מומחה בטקסס שבארה"ב, התור נקבע לעוד חצי שנה והמחיר לביקור היה על סך חצי מיליון דולר! לאחר כחודש התקיים בארץ כמה ימים של אסיפת רופאים בעלי שם מהעולם, לצורך מחקרים שונים, ובאו שישים רופאים, המומחים ביותר בעולם, וביניהם היה אותו רופא מטקסס, ומפני כמה סיבות האירוע הסתיים יום אחד קודם מהמתוכנן, והיו כמה רופאים שהחליטו שיישארו לנוח ולטטיל בארץ באותו יום, ואותו רופא מטקסס ביקש לבקר בעיר בני ברק, דאגו לו לביקור מרשים בעיר על מנת שיראה מקרוב את חיי הציבור החרדי ובפרט את ישיבת פוניבז', והוא התפעל לראות איך שבשעה מאוחרת בלילה עדיין יושבים בחורים ולומדים עם כל המרץ, וכשהלך ברחוב ראב"ד הוא רואה תור של אנשים ממתינים, וכששאל לפרש הדבר, הסבירו לו שכאן יש גמ"ח של כספים לאברכים, והסבירו לו מה זה גמ"ח, שזה לא למסרת רווח כלל, והכל בשביל לעשות חסד, והרופא כל כך התפעל, ונזכר שיש לו בחור מהארץ לנתח עוד חצי שנה, והחליט שגם הוא יעשה חסד, ומחר הוא ינתח את הבחור בחינם, מיד הוא התקשר להרב פירר שיסדר חדר בבית חולים, ושלחו שליח למשפחה של הבחור לבשר להם על כך, וכשהגיע השליח ודפק בדלת פתח לו הבחור בעצמו שצריך את הניתוח, ואז פונה אליו השליח שיקרא לאביו, ענה לו הבחור שאבא הלך לישון, אמר לו השליח לך תעיר את אבא ותאמר לו שהרופא מטקסס נמצא כאן, הבחור רץ לאביו לבשר לו מה ששמע, אך האבא גער בו ואמר 'תפסיק בלבבל לי במוח, אין כאן שום רופא ותתן לי להמשיך לישון...', וכשראה השליח שהאבא לא מגיע הוא הסתובב והלך, לאחר תקופה שפגש הרב פירר את האבא של הבחור ברחוב, הוא שאל אותו איך עבר הניתוח ועל הסייעתא דשמיא שהיתה לו, אז הבין האבא מה שקרה, הרב פירר ניסה להתקשר לרופא לבקש ממנו שוב, אמר לו הרופא שהוא כל כך נפגע מהאבא שהוא לא מוכן לשמוע דבר בנושא זה.

גם לכל אחד ואחד מאיתנו יש ימי אלול, שהם ימי הרחמים והסליחות, שהם ימים בהם ניתן להכין את עצמנו לימי הדין ויום הכיפורים, ועלינו לנצל את ההזדמנות הגדולה שיש לנו, ולא לישון ח"ו, אנחנו נמצאים עדיין

בהכנה ליום הדין ויום הכיפורים, ועלינו להזדרז ולנצל כל רגע ורגע, ולהתחזק בעבודת ה', הן בבין אדם למקום והן בבין אדם לחבירו, ובעזרת השם נזכה כולנו לכתיבה וחתימה טובה.

.....

בר"ה אפשר לשנות את הטבע

בראש השנה קוראים בתורה (בראשית כ"א) את פרשת "וה' פקד את שרה", ומפטירים בשמואל על פקידת חנה, והטעם (משנ"ב סימן תקפ"ד סעיף ו') מפני ששרה רחל וחנה נפקדו בראש השנה, וכדאיתא בגמ' ראש השנה (דף י"ע ב').

הקשו האחרונים, הרי בראש השנה כל הנשים נפקדו שזהו יום הדין, ומה המיוחד בנשים אלו.

ותירצו, דבנשים אלו כתוב שלא היה להם על פי הטבע סיכוי להוליד ילדים, כיון שלא היה להם רחם, ואעפ"כ בראש השנה נשתנה הטבע שלהן ונפקדו. והיינו שבראש השנה יש כח לשנות את הטבע ולעשות ניסים, וזה יסוד גדול מהו הכח של ראש השנה - לשנות את הטבע.

ויש להוסיף את לשון הטור (בסימן תקפ"א) 'לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים ברה"ל לפי שיועידין שהקב"ה יעשה להם נס לפיכך נוהגין לספר ולכבס בער"ה ולהרבות מנות ברה"ה'.

והיינו שאנו בטוחים שהקב"ה יעשה עמנו נס, ומפני שראש השנה זהו זמן של מעל הטבע.

.....

מוותור לא מפסידים

ידוע מה שכתוב בגמ' ראש השנה 'אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו',

ומרן החפץ חיים זצוק"ל בשמירת הלשון (ח"א שער הזכירה פ"ב) מאריך בדברי הגמ' הללו, וכתב שם 'כי לפי מה שהאדם מנהיג את עצמו במידותיו בעולם הזה, הוא מעורר כנגדו למעלה בעולם העליון, כל מדה לפי ענינה, אם דרכו להעביר על מדותיו ומתנהג עם אנשים במדת החסד והרחמים, הוא מעורר כנגדו למעלה את מדת הרחמים, ומרחם הקדוש ברוך הוא על העולם בשבילו, ומפרי פי איש תשבע נפשו, וזוהי הוא גם כן שירחם הקדוש ברוך הוא עליו ויעבירו על פשעיו, כמאמרם כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו', וע"ש עוד.

ושמעתי מידידי הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א עבודא ביהודי מחו"ל שהיה מגיע הוא ובני ביתו בכל שנה בתשרי להתפלל במחיצת רבו, והיה לאשתו מקום קבוע בעזר"נ סמוך למחיצה במשך שנים רבות, והיהודי הנ"ל היה מסובב בכמה צרות ויסורים רח"ל, שנה אחת כשבאה האשה למקומה

בעזר"נ רואה להפתעתה שהושיבו אשה אחרת במקומה, ואותה רשמו למקום רחוק באיזה שהוא חדר שהוסיפו מבחוץ מפאת חוסר מקום, וכשסיפרה זאת לבעלה ברגע הראשון הדבר חרה להם מאוד, אך מיד החליטו שהם מוותרים בלב שלם ולא מקפידים כלל, שהרי הכל בגזירת עליון וכל דעביד רחמנא לטב עביד, והנה לא עברו כמה ימים ובאו עליהם ישועות גדולות מאוד בכמה עניינים, ובודאי זהו בזכות הוויתור שלהם, וכמו שהיה רגיל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לומר 'נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד'.

והוסיף רבי אלימלך בידרמן שבפיוט אומרים 'לבושו צדקה מעטה קנאה נאפד נקמה סתרו יושר עצתו אמונה פעולתו אמת צדיק וישר הוא', ואפשר לפרש בדרך רמז, שהקב"ה לבושו צדקה היינו שכל מה שעושה הכל הוא צדקה, אכן לפעמים יש זמנים של 'נאפד נקמה' והיינו זמנים יותר קשים לאדם, ועל זה אומרים לאדם 'עצתו אמונה' העצה להתגבר על כל הקשיים 'אמונה' לדעת שהכל מהקב"ה והכל לטובה, ובזכות זה יזכה האדם לראות 'שפעולתו אמת וצדיק וישר הוא...!'

שנה אחת היו בבית הכנסת של הגרש"ד פינקוס זצ"ל תחרות בין שני מתפללים אברכים בני תורה מי יזכה לקנות מפטיר יונה, שידוע שיש בזה סגולה גדולה וכל אחד העלה את הסכום יותר מחבירו, עד שהרב פינקוס אמר שיותר מסכום מסויים הוא לא מסכים להם להעלות, והיה ויכוח ביניהם מי יזכה בזה, עד שאחד אמר שהוא מוכן לותר לחבירו, ובאותה שנה אירע דבר פלא, מי שקנה בסוף את המפטיר יונה נולד לו תאומים, אך מי שוויתר נולד לו שלישיה...

.....

א-ל אמונה ואין עול

כתוב בפרשת האזינו (ל"ב - ד') "א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". ידוע מה שכתוב בחז"ל על פסוק זה - 'שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אם אדם חייב מיתה אף על פי שאביו ואמו ואחיו ואחיותיו וקרוביו זכאים, אין חסים עליהם ועל צערם, אלא נפש החוטאת היא תמות, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אינו מצער אדם חנם אלא אין אדם מת עד שיהא הוא חייב ואביו ואמו חייבים בכדי הצער שיצטערו, ואשתו בכדי הצער שתצטער, ואחיו ואחיותיו וקרוביו ומיודעיו בכדי הצער שיצטערו', [הובא בפלא יועץ (בכיה)].

וזה גם כן הביאור בפסוק (תהילים ט') "משפטי ה' אמת צדקו יחידיו", שעל כל מי שבא עליו צער מחמת עונש שקיבל האחר, זהו משום שלו עצמו היה מגיע שיהיה לו את הצער, אבל אם לא היה מגיע לו להצטער היה העונש מתעכב או נעשה בדרכים אחרות, [עי' בספר חכמה ומוסר ח"א סי' י"ח].

ובספר מעם לועז מביא בשם הספר יוסף לקח, שזהו הביאור בפסוק בירמיהו (ל"ב - י"ט) "גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו", שלכאורה יש להבין, מדוע פתח בלשון רבים "אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם", וסיים בלשון יחיד "לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו", אמנם הביאור כנ"ל, שאף בשעה שהקב"ה מעניש לחוטא, הוא בודק את כל מעשי בני אדם ושלא יבוא צער למי אשר לא חטא, ולכן תחילה עיניו פקוחות על כל בני אדם, ואז הוא נותן לאיש כדרכיו.

ובספר להתעדן באהבתך מביא בשם הספר תורת חסד, שכתוב בפסוק בתהילים (ס"ב - ג') "ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", ויש

להבין, שלכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שהפסוק מתחיל בכך שהקב"ה מתנהג בחסד עם הבריות, ומסיים "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", שמשמע מזה שהאדם יקבל כפי מעשיו וזהו מדת הדין, וביאר בספר הנ"ל, דכוונת הפסוק כנ"ל, שאף בשעה שהקב"ה מעניש את האדם רח"ל, הוא משלם לו רק כמעשהו, ורק לו יבוא העונש, ולא יבוא כל צער לאחרים שלא מן הדין, וזהו החסד שהקב"ה עושה שלא יצטערו אחרים בעונש של אחרים.

והיה אומר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שיש להתעורר מזה מאוד, להשתתף בצער של החבר, שעל ידי זה יכולים למנוע את הצער ממנו, שכיון שעליו בעצמו לא נגזר להיות בצער והוא משתתף בצערו של חבירו, א"כ הקב"ה יסיר מחבירו את הצער, וכן לגבי השמחה, אם אדם שמח עם השני, אזי הוא יוכל לגרום שעל ידי זה יהיה לשני שמחות, שע"ז הוא עצמו יהיה שמח, והכל בזכותו, וכ"ש להרבות במעשי חסד לזולת, ואז יש לו הרבה אוהבים וידידים שצריכים אותו, וזהו זכות גדולה להינצל בדין.

.....

אחדות הוא תנאי לכפרה

בסדר העבודה כתוב את סדר מתן הדמים של הפר והשעיר, תחילה היה מזה בקודש מדם הפר ואח"כ מדם השעיר, ושוב חוזר ומזה מדם הפר על פרוכת ואח"כ מדם השעיר, ואז מערב דם הפר עם דם השעיר ומזה על המזבח הפנימי.

מרן רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל היה מעורר מכאן, שכדי שיהיה גמר כפרה מוכרחים לערב את דם הפר עם דם השעיר, לרמז על אחדות בעם ישראל שהיא תנאי מוכרח לשלימות הכפרה, ועוד זאת, שהדרך להגיע לאחדות הוא באופן שאף הגדול יכופף את עצמו לקטן, וכמו בערבוב הדמים, שתחילה מערב דם הפר שהוא מרובה לדם השעיר.

ויש להוסיף בזה, דבנוסח ספרד של סדר העבודה נאמר לגבי עירוב הדמים 'שש ועירה דם הפר לתוך דם השעיר', ולכאורה צריך להבין, מה שייך כאן ענין ששון ושמחה, וביאר אדמו"ר מהר"ש מבעלזא זצ"ל, כי הפר הרי היה קרבנו של אהרן הכהן גדול, והשעיר היה קרבנם של כלל ישראל, ועד עכשיו היה קרבנם בנפרד, ועכשיו שבא לערב קרבנו לתוך קרבנו של כלל ישראל, שש ושמח בזה להיכלל עם שאר ישראל.

.....

בנים אתם לה'

בגמ' יומא (דף י"ט ע"ב) מבוא שהיה ויכוח בין החכמים לצדוקים היכן המקום שהיו מניחים את הקטורת על הגחלים, שהחכמים למדו מהפסוק "כי בענן הראה על הכפורת", שמתקנים בפנים שבתוך קודש הקדשים מניח את הקטורת על הגחלים, ואילו הצדוקים אמרו לתקן בחוץ שבהיכל יתקן. בספר הנפלא קדוש וגורא שמו מידידי הגה"צ רבי יצחק פנחס גולדוסר שליט"א (מאמר ס"ו) מבאר באופן נפלא את יסוד הויכוח בין חכמי התורה לצדוקים, ותו"ד שהיסוד הוא מהו הקשר שיש בין עם ישראל להקב"ה, שלדעת הצדוקים עם ישראל הוא בגדר 'עבדים', ואדון אין לו ענין בכל ההכנות והעבודה עצמה של העבד אלא בתכלית, ולכן הצדוקים טענו שצריך לעשות את כל ההכנות מבחוץ ולהביא למלך את התכלית, ולא כן הוא האמת, אלא שעם ישראל הוא בבחינת 'בנים', ול'אבא' יש ענין בעצם העבודה והשימוש שבניו משמשים לפניו, ולכן דוקא בפנים יש לעשות את ההכנה לעשות נחת רוח לה'. וע"ש מש"כ עוד בענין זה, ודפנ"ח.

לרפואת הגאון רבי חיים בן רעשא ריזל ברמן שליט"א בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמות אשת חבר להגה"צ רבי יוסף צבי הלוי דינר זצ"ל הרבנית יטא בת ר' זאב דינר ע"ה. נלב"ע ח' תשרי תשע"א. ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות מרת תרצה במברגר ע"ה בת הגה"צ רבי מאיר אפרים ונקלר זצ"ל. נלב"ע ח' תשרי תשע"א. ת.נ.צ.ב.ה.

נתרם לרפואה שלימה עליזה טובה בת רחל שתחי' בתוך שאר חולי ישראל